

ALAPVETŐ KATEKETIKA

Thorday Attila óravázlata a PPKE HTK hallgatói számára

Kulcsfogalmak	3
<i>Egyháztani alapvetés: az Egyház küldetésének tagolódása</i>	3
1. szint: Az E. küldetésének alapvető és végső célja	3
2. szint: Az E. funkciói IO.-nak jelenvalóvá tételére	3
3. szint: Az egyházi gyakorlat szereplői és intézményes feltételei.....	3
A katekézis története	4
1. Katekézis az ősegyházban (I-IV. sz.)	4
2. Katekézis a népvándorlás korában (V-X. sz.)	4
3. Katekézis a virágzó középkorban (XI-XVI. sz.)	4
4. A Trienti Zsinat (Tridentinum) hatása	5
Az első hittani összefoglalások (katekizmusok).....	5
4. A II. Vatikáni Zsinat előtti kateketikai mozgalom.....	7
5. A Zsinat és annak hatására kiadott hivatalos dokumentumok.....	7
A katekézis természete az Isten szavával való viszonyában	8
1. Krisztus-központúság – Krisztus meghirdetése és meghívás a vele való közösségre	8
2. A keresztyén hittapasztalat a kateketikai kommunikáció központi eleme	9
3. A katekézis mint a hit elmélyítése (azonosulás Jézus Krisztussal és az egyház hitével)	11
A katekézis mint a hit nevelése	13
1. A hit megújított arca	13
2. Katekézis a hit szolgálatában.....	13
3. A katekézis feladatai	15
4. A katekézis viszonya a teológiához, a szocializációhoz, a kultúrához, és a vallásossághoz.....	16
A katekézis és az egyház kapcsolata	18
<i>A katekézis és az egyház egymásrautaltsága</i>	18
1. Az egyház végzi a katekézist, a katekézis építi az egyházat	18
2. Egyházmodellek és kateketikai koncepciók	18
<i>A katekézis végzői és felelősei</i>	20
<i>A hitelesség kritériumai</i>	21
<i>A katekézis ökumenikus alapelvei</i>	22
A katekézis kapcsolata a diakóniával	23
<i>A diakónia feladatköre</i>	23
A szeretetgyakorlat az egyház hagyományában	23
A diakónia mai felfogása	23

<i>A katekézis diakonális dimenziója</i>	24
<i>Katekézis és politika</i>	25
Politikai tevékenység és a mai gondolkodásmód	25
Keresztény hit és politikai választás	25
Keresztény közösség és politikai tevékenység	25
Katekézis és politikai tevékenység	25
Katekézis és koinonia	26
<i>Kommúnió és közösségek a mai egyházban</i>	26
A közösségi megújulási mozgalom szocio-kulturális gyökerei.....	26
A közösségi megújulás teológiai és lelkipásztori alapjai	26
A közösségi megújulás jelenlegi irányvonala az egyházban (LG 26-28).....	26
A hiteles egyházi közösség kritériumai	27
<i>A katekézis közösségi dimenziója</i>	28
A közösség jelentősége a katekézisben	28
A különböző szintű közösségek szerepe és feladata a katekézisben	28
A közösségi katekézis új arca	29
A katekéta	29
<i>Katekézis és iskola</i>	30
Vallásoktatás – katekézis megkülönböztetése	30
Az iskolai vallásoktatás megújult arca	31
Katekézis és liturgia	32
<i>A katekézis és a liturgia kapcsolatának problémás vonatkozásai</i>	32
<i>A liturgia az egyház életében</i>	32
A Zsinat felfogása.....	32
A liturgia Isten szavának és a közösség hitének találkozási helye	33
A liturgia és az egyház szentségi jellege	33
Az élet liturgiája	33
<i>A liturgia kateketikai vonatkozásai</i>	33
Egység a liturgia, a hitbéli előrehaladás és a keresztény élet között	33
A liturgia kateketikai dimenziója.....	34
A liturgikus katekézis szükségessége	34
A liturgia mint a katekézis szerves része, és mint viszonyítási pont a katekézis részére	34
A katekézis módszertani vonatkozásai	35
<i>A kateketikai módszertant érintő főbb kérdések</i>	35
<i>A módszertani dimenzió központi szerepe a katekézisben</i>	35
A „kateketikai módszer” fogalma.....	35
A katekézis módszertani jellege	36
<i>Milyen módszert alkalmazunk a katekézisben?</i>	36
A kateketikai tervezés, programkészítés lépései	36
Az átfogó kateketikai modell kiválasztása	37
A kateketikai foglalkozás egymást követő elemeinek kiválasztása	37
Technikák, eszközök, anyagok, segédanyagok a katekézisben	37
Milyen módszert alkalmazunk a mai kor katekézisében?.....	38

KULCSFOGALMAK

didaskw = tanítok

katecw = vele tartózkodom (Lk 1,4; Csel 18,25; 21,21.24; Róm 2,18; 1Kor 14,19; Gal 6,6

„A katekézis a gyermekek, fiatalok és felnőttek olyan hitre való nevelése, amely leginkább a keresztény tanításnak rendszeres átadásában történik azzal a céllal, hogy a hívőket bevezessék a keresztény élet egészébe” (CT 18) – nevelő célzatú oktatási tevékenység

- katekéta = hitoktató, a hitre nevelő
- katekumen = aki bevezetést nyer a hitéletbe
- katekizmus = a hitoktatás anyagát tartalmazó könyv
- kateketika = rendszerezi a katekézissel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismereteket

EGYHÁZTANI ALAPVETÉS: AZ EGYHÁZ KÜLDETÉSÉNEK TAGOLÓDÁSA

1. szint: Az E. küldetésének alapvető és végső célja

az E. mint „az üdvösség egyetemes szentsége” (LG 48) ≠ az IO.-val;

az E. „jele és eszköze az I.-nel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberiség egységének” (LG 1)

⇒ semmilyen tevékenységének nem célja önmaga
(kizárólag saját megőrzése és megszilárdítása itt a földön),
hanem IO.-nak mind teljesebb kibontakoztatása

A „világ” (a történelemben élő emberiség) az a hely, ahol az E. IO.-nak építésére hivatott
”Egyház a világban és a világért”

héb. qāhāl (קָהָל) > gör. ekkli hsiā = az egybehívott testvérek gyülekezete, amelynek Kr.-tól sajátos küldetést (missziót) kapott

2. szint: Az E. funkciói IO.-nak jelenvalóvá tételére

KOINÓNIA: közösségi élet, amely megtapasztalhatóvá teszi a testvériséget és a békét

DIAKÓNIA: szeretetszolgálat, amely alternatívát nyújt a kizsákmányolás, visszaélés, önzés logikájával szemben

MARTYRIA: prófétai tanúságtétel az élet értelméről és céljáról; „hálával emlékezünk a múltra – szenvedéllyel éljük a jelent – bizalommal tekintünk a jövőbe” (II. J-P)

LITURGIA: a megélt üdvösség örömteli és hálaadó ünneplése

- ✓ A négy egyházi funkció elválaszthatatlan egymástól, alapjaikban összefonódnak (pl. „élet liturgiája” nélkül üres formáság a kultusz)
- ✓ Az E. alapvetően közösség és szeretet, amit azután hirdet és ünnepel.

3. szint: Az egyházi gyakorlat szereplői és intézményes feltételei

relatív és funkcionális szerepük van, vagyis annyiban van létjogosultságuk, amennyiben lehetővé teszik az egyházi alapfunkciók gyakorlását

A KATEKÉZIS TÖRTÉNETE

1. Katekézis az ősegyházban (I-IV. sz.)

Pünkösöd óta a Lélek erejében hirdetik a húsvéti misztériumot

Kérügma: szóbeli igehirdetés (Csel 2,38; Lk 24,44; Jn 5,39; 1Kor 15,3-4; 2Kor 1,19)

Katekézis (Csel 8,38; 10,58; 18,24-48)

Gal 6,6; Didaché

Hyppolitus: *Traditio apostolica* (215 körül): katekumenátus intézménye

Jellemzői:

- nevelő jellegű katekézis, amely a hitjelöltet bevezette az egyház élő közösségébe és annak életformájába;
- jelentős szerepet kap az imádság és a böjt;
- felnőttekre irányul (gyermekkel a saját szüleik foglalkoztak)

2. Katekézis a népvándorlás korában (V-X. sz.)

- rövid (néhány hetes) fölkészítés után kereszteltek
- gyermekkeresztség természetessé vált,
- keresztszülők szerepe megnőtt: árvák felnevelése, hitre nevelés

3. Katekézis a virágzó középkorban (XI-XVI. sz.)

- a káptalani, kolostori iskolák elsősorban a papképzést szolgálták
- vasárnaponként a plébániákon készítették fel a gyerekeket az első szentgyónásra és szentáldozásra
- a templomi „Biblia pauperum”-mal jelenik meg a szemléltetés
- betlehem-állítás, majd misztériumjátékok (pásztorjáték, passió) terjedése
- a céhek védőszentjeinek jelképei az utcán
- a katedrálisok üvegablakai és gregorián énekei
- a koldulórendek a krisztusi szegénység és a szegényeken való segítség megjelenítői
- zarándoklatok

A középkori katekézis jellemzői:

- hittani ismeretek a közösségi élet keretébe ágyazva,
- a vallásos élet formavilágába való bevezetés (imák, szertartások),
- szemléltetéssel az egész embert megszólították és megnevelítették;
- a rendszeres hitoktatás hiánya miatt sok babonás elem maradt és terjedt;
- a liturgia elszakadt a tömegektől.

4. A Trienti Zsinat (Tridentinum) hatása

- egyházmegyei szemináriumok a papképzés érdekében
- a plébános kötelessége a hitoktatás megszervezése

A hitújítás korától a hitismeret továbbadásának fő eszközei a „katekizmusok”, melyek jellemzői:

- Világos és egyszerű ismeretek:
- hitigazságok, parancsok, normák,
- természetfeletti eszközök,
- amelyek ismerete és gyakorlása lényeges az üdvösség szempontjából
- kérdés-felelet formájában.

Az első hittani összefoglalások (katekizmusok)

Rotterdami Erasmus (1513),

Luther Márton (1529: Nagy- és Kis-katekizmus),

Georg Witzel (Lipcse, 1535)

Kanizius Szt. Péter (1554-59: Nagy-, közép- és kis-katekizmus) – hatása, hogy a XIX. sz. közepéig Európában ez „a” hittankönyv

Bellarmin Szt. Róbert (1598) munkája a missziós területeken volt használatos

Borromei Szt. Károly Milánóban öt tartományi zsinatot rendezett a pap- és katekétaképzés érdekében, halálakor 3ezer hitoktató működött szervezeten és rendszeresen;
1566: *Cathechismus Romanus* négy fejezetből áll;

Anton Possevin: *Theologia catechetica* (1593):

- ❖ harangszóval hívták a gyerekeket,
- ❖ templomban, de soha nem a szószékről (vagy iskolában)
- ❖ a pap reverenciájában,
- ❖ korcsoportonként, illetve fiúk-lányok külön tömbben ülve
- ❖ közös ének, majd imádság (pápáért, egyházáért, bűnösökért, hitetlenekért)
- ❖ az előző lecke felmondása (*propositio*)
- ❖ új lecke elmagyarázása (*expositio*)
- ❖ kérdés-felelet kórusban ismételve
- ❖ életre vonatkoztatás buzdítással (*execitatio*)

Msg. Bossuet (1687: három katekizmus)

Josef Deharbe (Regensburg, 1847): polemikus kérdésekre a biblia tekintélyével ad feleletet

A katekizmusok gyengéi (mai szemmel tekintve):

- témákban és felosztásukban a pedagógiai szempontok helyett túlzottan érvényesültek a teológiai szempontok,
- a mindennapok nyelvhasználatától idegen, elvont a nyelvezetük,
- kevés bennük a liturgikus és bibliai vonatkozás,
- a hitigazságokat mint pusztá tényeket közli;
- mindez a hittanulókat az ismeretek passzív befogadására készítette.

A jezsuita és piarista iskolák rendszeres és tervszerű oktatást biztosítottak.

A közoktatás állami megszervezésétől, a XVIII. sz.-tól kezdve a felekezetek szerinti hittan az iskolai tantárgyak egyike:

Pozitívumok:

- minden gyermek részére,
- tervszerű, rendszeres és folyamatos;
- profán és vallási ismeretek egymásra épülhetnek,
- keresztény jellemformálás, viselkedés-kultúra, vallásos képző- és zeneművészet.

Negatívumok:

- elveszti kapcsolatát a liturgiával, plébániával;
- intellektualizmus veszélye nő: „tudom a hittant”;
- kevés pap, többnyire kántortanítók végzik;
- a felvilágosodás hatására csak erkölcsi hasznát hangsúlyozták.

4. A II. Vatikáni Zsinat előtti kateketikai mozgalom

A XIX. sz. végi iparosodás és urbanizáció hatására fokozatosan megszűnt a népegyház, egyes országokban törvényesen szétvált az állam és az egyház, ill. megjelent az ateizmus.

Szent X. Pius pápa 1905-ben és 1912-ben adott ki katekizmust

1950-ben I. Kateketikai Világkongresszus Rómában

Európai kateketikai mozgalom 2 szakasza:

- 1) új pedagógiai és pszichológiai felismerések alapján hangsúly a *tanítás „hogyan”-ján* („müncheni módszer”)
- 2) hangsúly a katekézis *tartalmi oldalán*: krisztusközpontú, üdvösségtörténeti beállítottságú, biblikus-liturgikus dimenzió erősödik

Egyes püspöki karok saját megfogalmazású katekizmussal állnak elő:

- *Német katekizmus* (1955)
- *Holland katekizmus* (1966) arat sikert, ugyanakkor a római kúriák elégedetlenségét váltja ki.
- Kanadában ötkötetes munka

5. A Zsinat és annak hatására kiadott hivatalos dokumentumok

A II. Vatikáni Zsinat elhatározásai:

- ✓ új kateketikai iránymutatás kiadása szükséges (ChD 44)
- ✓ meg kell újítani a papnövendékek (OT 19) és a katekéták képzését (AG 31)
- ✓ korszerű pedagógiai módszerek és eszközök használata (ChD 13)
- ✓ fel kell újítani a katekumenátus gyakorlatát (SC 64)

1971-ben: II. Kateketikai Világkongresszus

Általános Kateketikai Direktórium

„Azt az egyházi tevékenységet nevezzük katekézisnek, amely akár közösségeket, akár egyes keresztényeket az érett hitre vezet el.” (ÁKD 21)

1975 – VI. Pál: *Evangelii nuntiandi*

Nemzetközi Kateketikai Bizottság felállítása

1979-ben II. J-P: *Catechesi tradendae* (CT)

1997-ben Klérus kongregáció: *Katekézis általános direktóriuma* (KÁD, Sz.I.T. 1998)

2000-ben a MKPK Hitoktatási Bizottsága: *Magyar kateketikai direktórium* (MKD)

A KATEKÉZIS TERMÉSZETE AZ ISTEN SZAVÁVAL VALÓ VISZONYÁBAN

Katekézis = *audire verbum* (Hermász: *Pásztor*, Hippolitus: *Apostoli hagyomány*)

DV 2: a kinyilatkoztatás eredete, tárgya, célja, történelemben ágyazottsága

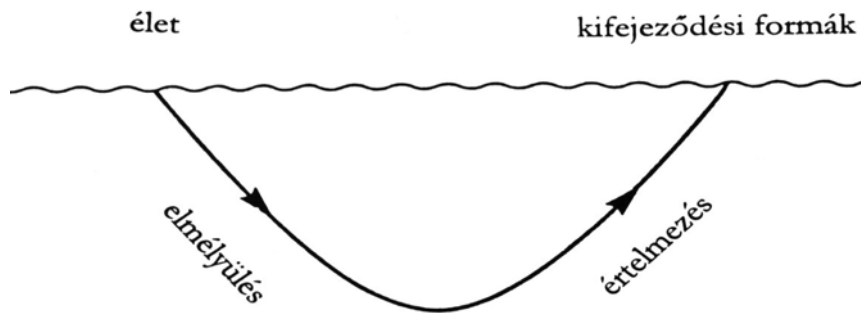
1. Krisztus-központúság – Krisztus meghirdetése és meghívás a vele való közösségre

- Isten Jézusban mondta ki önmagát (vö. „Aki engem lát, látja a mennyei Atyát”)
  - ⇒ fontos a Jézussal való személyes kapcsolat elmélyítése – ez adja a katekézis egzisztenciális, felszabadító, dinamikus jellegét
- Jézus a katekézis legfőbb tárgya (személye, élete, halála, feltámadása) és alanya (Ő az, aki emberi közvetítőkön keresztül tanít)
  - ⇒ az egész ember, személyének minden dimenziójával vesz részt e találkozásban
- Üzenet az ember üdvösségére: *értünk* nyilatkoztatja ki magát Isten szava *megvilágítja és értelmezi* az emberi létet Isten szava átalakító és felszabadító erő: *állásfoglalásra és cselekvésre* készítet
  - ⇒ az emberi élet teljes kibontakozását és végső sikerét szolgálja
  - ⇒ a hit fényében olvassa és értelmezi az emberi élet alapkérdéseit (a résztvevők élete és legbensőbb kérdései!)
  - ⇒ a világban való felelősségvállalásra és elkötelezettségre nevel
- Isten szava konkrét kultúrákba ágyazódik Isten szava az ember hívő, bizalommal teljes válaszában is megtestesül Isten szavát újra és újra fel kell fedezni az értelmezés-aktualizálás folyamatában
  - ⇒ fontos az üdvösségtörténet eseményeinek tárgyalása
  - ⇒ az ember találkozik Isten szavával és az arra adott válasszal
  - ⇒ a katekézis feltételezi és megvalósítja a hit inkulturációját
- Isten szava a Szentlélek ajándéka
  - ⇒ hívő nyitottság a Szentlélek működésére; befogadó és engedelmes hozzáállás
  - ⇒ imádságos és szemlélődő légkör
  - ⇒ szabad, bátor, alkotó hithirdetés
- Isten szavának eszkatológikus dimenziója („már igen” – „még nem” feszültsége) A kinyilatkoztatás teljessége és csúcsa maga Jézus Krisztus Az igazság teljes kinyilatkoztatása még várat magára
  - ⇒ megismert igazság átadása és megígért igazság keresése
  - ⇒ nem egyirányú ismeretközlés, hanem közösségben való növekedés
  - ⇒ figyelembe venni az igazságok hierarchiáját
  - ⇒ párbeszédre való készség
  - ⇒ alkalmazkodik a résztvevők (lélektani, szellemi, szociális, kulturális) körülményeihez
  - ⇒ a hit folyamatos (a gyermekkortól az időskorig) elmélyítése
  - ⇒ nem passzív befogadás, hanem tevékeny részvétel is

2. A keresztény hittapasztalat a kateketikai kommunikáció központi eleme

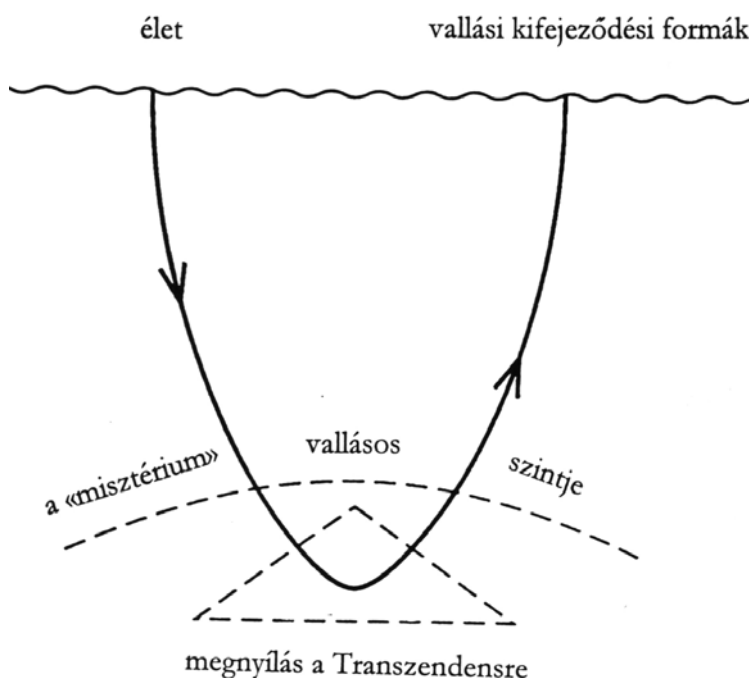
a) A „tapasztalat” – antropológiai értelemben – a következő elemeket foglalja magába:

- egy helyzet közvetlen, személyes átélése, élő kapcsolat a tapasztalat tárgyát képező valósággal;
- a személyiség egészét érintő élmény, annak értelmi, érzelmi és akaratni dimenziójában;
- az esemény csak akkor válik élménnyé, ha arra az ember reflektál, azt tudatosan értelmezi;
- az értelmezett eseményt az ember kifejezésre juttatja: szavakkal, gesztusokkal;
- alakítja az ember személyiségét.

b) A „vallási tapasztalat” jellemző jegyei:

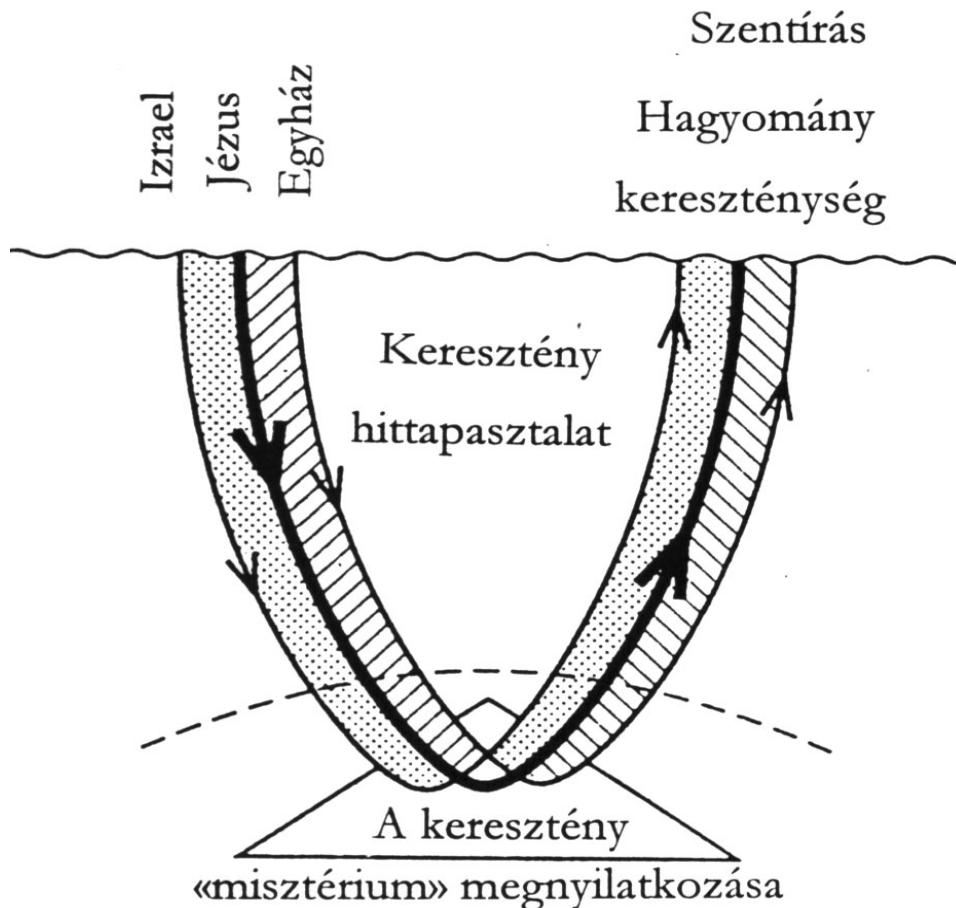
- nem az élet egy bizonyos területéről szerzett tapasztalatok, hanem a legalapvetőbb élmények (szeretet, gyűlölet, reménység, fájdalom, jövő, halál, stb.);
- az ember lehatol a valóság mélységében föltáruló „misztérium”-ig (az élet végső értelmének kérdése, eredete, jövője, stb.), ahol a transzcendens „egészen Más”-ra nyílik meg a horizont;
- kifejeződik és közvetíteni lehet (kböző vallási rítusok, kifejezések, történetek, szimbólumok) e megnyilvánulási formák többé-kevésbé megfelelők (a tökéletesnek tartott kifejezés maga a „bálvány”).

c) A keresztény

jegyei:

- az izraeliták vallási tapasztalata: a történelemben munkálkodó Isten (JHWH) és a világot teremtő Isten (ÉL) azonossága;
- az ószövetségi Írások mint vallási tapasztalataik írásba foglalt gyűjteménye, vagyis a zsidó nép hite az alapvető létkérdésekről;
- az Újszövetség tanúsítja Jézus és az apostoli egyház hitét (ez utóbbi a Krisztussal való közösség következménye);
- az egyházi hagyomány megőrzi és továbbadja a hittapasztalatot (történelme, liturgiája, az egyházatyák és teológusok írásai, a tanítóhivatal állásfoglalásai, lelkeségi mozgalmak).

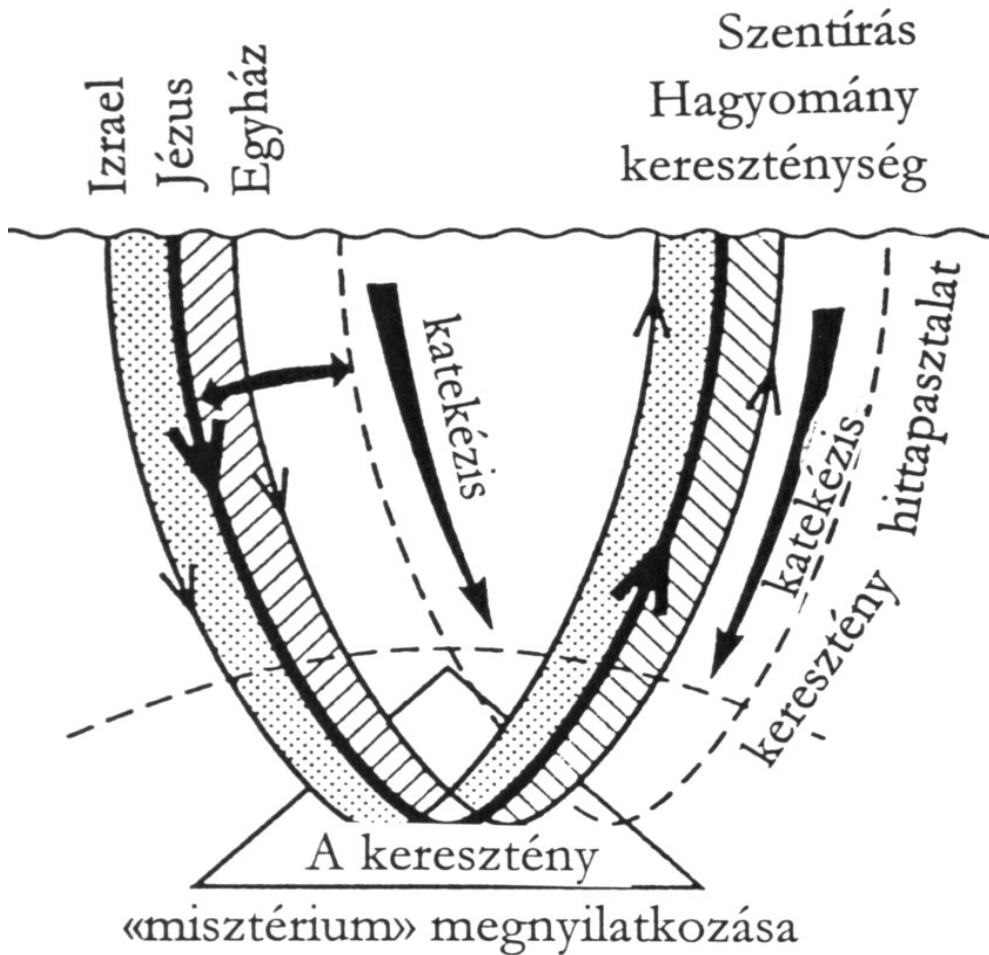
Tehát keresztény értelemben vett vallási tapasztalatban akkor lehet részünk, ha saját élettapasztalatainkat összevetjük a kereszténység forrásaiban levő hittapasztalattal:

- ⇒ a Szentírás olvasása = saját életem olvasása;
- ⇒ találkozásom Krisztus és az egyház hitével formálja világnézetemet és életviteletemet.

3. A katekézis mint a hit elmélyítése (azonosulás Jézus Krisztussal és az egyház hitével)

„A kinyilatkoztatás minden igazsága válasz egy alapvető,
az emberi létezését érintő kérdésre” – írja Paul Tillich.

- ❖ A kinyilatkoztatás válaszai > az ember várakozása,
- ❖ A kinyilatkoztatás válaszai > az értelem befogadóképessége
⇒ saját hittapasztalatomat az evangéliumok tanúságával összevetve
mindig lehetséges gazdagodás.

Tehát:

*a katekézis ♥-e:
a hittapasztalat föllesztése, kiszélesítése,
elmélyítése, átadása és kifejezése*

- ✓ *Fölleszteni és kiszélesíteni* a hittapasztalatot: olyan helyzetek, tanúságtételek, események, amelyek tágítják a hit horizontját, hogy hívő szemmel szemléljék az élet minden mozzanatát;
- ✓ *Elmélyíteni* a hittapasztalatot, hogy szembesüljenek az élet alapjainál levő misztériummal: bevezetés az elmélkedésbe és a szemlélődésbe;
- ✓ A hittapasztalat *továbbadásakor* fontos
  - a megfelelő nyelvezet kiválasztása,
  - ne csak a múltból vett példák, hanem saját tapasztalatok tanúsága is.
- ✓ *Kifejezni* a hittapasztalatot a vallási nyelvezet, és a liturgikus gesztusok által:
  - mások számára
  - magunk is elmélyítjük, értelmezzük

Nem megfelelő kommunikációs modellek a katekézisben:

- ~ mint a vallásos kifejezési formák közvetítése:
hittételek, hagyományok, rítusok, erkölcsi normák pusztán *ismertetése* nélkül, hogy azok gyökereire fény derülne;
- ~ mint az élet problémáinak megtárgyalása:
előkerülnek az élet egzisztenciális kérdései, de nélkül, hogy összevetnék a keresztény, hívő válaszokkal;
- ~ mint a vallásos kifejezési formák „alkalmazása”:
hitvallások, rítusok, szimbólumok használatát megtanítjuk, a hit elmélyítése nélkül.

A KATEKÉZIS MINT A HIT NEVELÉSE

Isten önfeltárlkozása $\cong$ a kinyilatkoztatás $\leftrightarrow$ az ember válasza $\cong$ a hit
(objektív) (szubjektív)

1. A hit megújított arca

A hit személyes, az ember *egészét* magában foglaló alapmagatartás.

„A kinyilatkoztató Istennek «a hit engedelmességével tartozunk» (Róm 16,26; vö. Róm 1,5; 2Kor 10,5-6). Ezzel az ember szabadon Istenre bízva önmagát, értelmével és akaratával teljesen meghódol a kinyilatkoztató Isten előtt, és önként elfogadja a tőle kapott kinyilatkoztatást.” (DV 5)

- ❖ Isten szava választ kér az embertől: nem maradhat közömbös, döntenie kell (vö. Mk 8,38);
- ❖ Az ember személyes, egész lényét érintő válasz:
héb. *he'emîn* = „szilárd biztonságban érzi magát”, „bizalmát veti vkibe”;
- ❖ A hit Isten ajándéka, vagyis kegyelem (vö. DV 5);

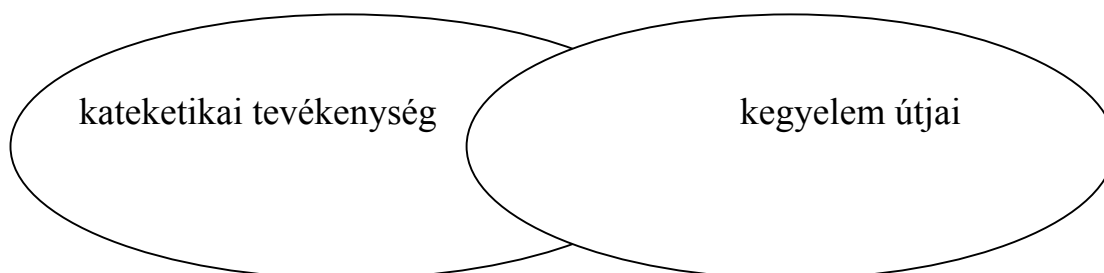
2. Katekézis a hit szolgálatában

A hit nevelése

- közvetítő tevékenység,
- amellyel az ember megkönnyítheti, segítheti a hit ébredését és gazdagodását,
- elgördítheti a kibontakozása előtti akadályokat.

A katekézisnek

- *eszköz-szerepe* van a hit kialakulásában és elmélyítésében,
- amennyiben megteremti az Istennel való hitbéli találkozás föltételeit.

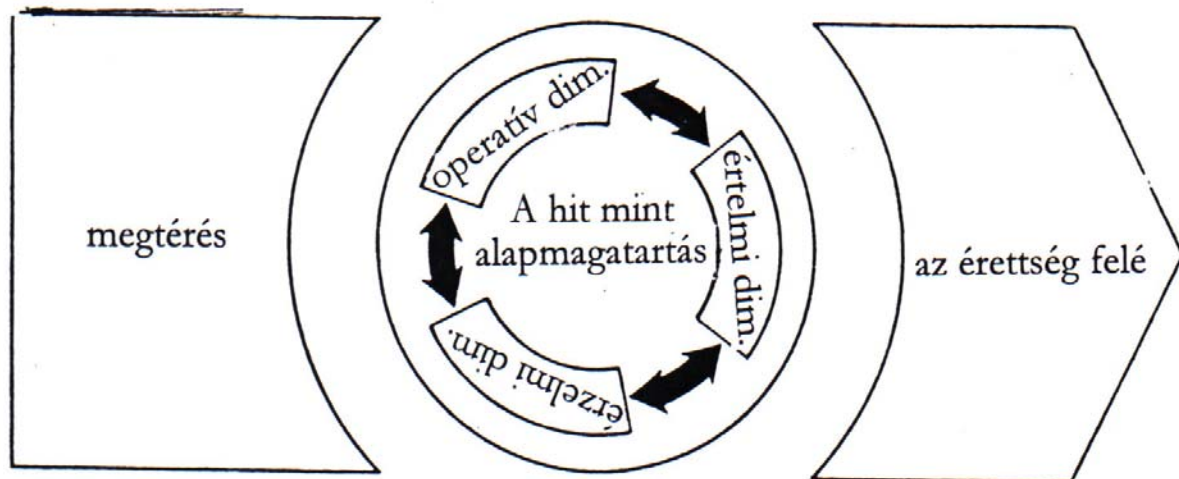

az Egyház az üdvösség egyetemes szentsége a világ felé,

⇒ a katekéta megfelelően végzett tevékenysége és személyisége a kegyelem forrása

A hit dinamikus fejlődése:

1. megtérés (szakítás a múlttal, újfajta gondolkodásmód és életstílus felvétele)
2. Krisztus folyamatos követése (keresztény közösség keretében, vö. 2Kor 10,15; Fil 1,25; Kol 1,10)

AZ ÉRETT HIT olyan **alpmagatartás**, amely

- a személyiség központjába kerül (a vallás nem marginális kérdés),
- átfogja a személyiség egészét (értelmi-, érzelmi-, és akarati dimenzió),
- e dimenziók együttesen és arányosan fejlődnek.

~ értelmi (kognitív) dimenziója:

- ✓ tudatos (vö. 1Pét 3,15)
- ✓ különbséget tud tenni a hitigazságok között jelentőségük alapján (~ hierarchiája)
- ✓ megfelelő kritikai érzéssel rendelkezik (vallási jellegű megnyilvánulások tömege)

~ érzelmi (affektív) dimenziója:

- ✓ nem vmi személyes hiányt vagy szükségletet pótol, hanem a belső szabadságban gyökerezik, képes érdektől mentesen, önmagáért szeretni a másik embert és képes önmagát odaajándékozni
  - ⇒ a vallási szekták lélektani függésbe, vallási infantilizmusba sodorják és tartják
  - ⇒ „a vallás mint ópium”
- ✓ szüntelen fejlődik, hiszen úton van: az Istennel megélt kapcsolat kalandja; elfogadja a Lélek irányítását, s ettől nem fél.
- ✓ nem törekszik azonnali sikerekre, hanem képes hosszú távú, kitartó erőfeszítésre a tudatosan vállalt értékek felé; nem törli le a pillanatnyi fáradtság és sikertelenség, az elbátortalanodás nem téríti el;
- ✓ missziós: saját meggyőződését nyíltan megvallja de nyitott a párbeszédre, és tisztelettel el tudja fogadni más meggyőződését.

~ tevékeny (operatív) dimenziója:

- ✓ a hitben megvallott értékekhez következetesen igazodó tevékenység, vagyis nincs törés és szakadás a gondolkodása, a hitvallása és a cselekedete között;
- ✓ kihat a munka minőségére;
- ✓ elkötelezettség a ts-i és politikai életben (IO építése).

3. A katekézis feladatai

- *A szüntelenül megújuló megtérés előmozdítása.*
  - az evangelizáció a megtérést akarja előmozdítani;
  - életfordulók és élethelyzetek készítenek alapvető irányultságunk és értékrendünk felülvizsgálatára.
- *A hit, a remény és a szeretet mint keresztény alapmagatartás kibontakozásának előmozdítása.*
  - hit Jézus Krisztus személyében,
  - remény = megingathatatlan bizalom Isten gondviselő szeretetében,
  - az embertárs szeretetében kifejeződő Isten iránti szeretet, az egyszerűség életformájának vállalása szolidaritásból.
- *A keresztény hit ismeretének teljességére vezetni (CT 20).*
  - bevezetés a Szentírás olvasásába (CT 27),
  - az egyházi hitvallások bensővé tétele (CT 28).
    - A keresztény üzenet integritása, vagyis az örömhír teljessége (CT 30): de nem csak hitismeret, hanem a hit mint alapmagatartás nevelése
      - a résztvevőkhöz való alkalmazkodás: hitbeli és emberi fejlődési állapot figyelembevételével (fokozatosság elve, vö. ÁKD 38).
      - az igazságok hierarchiája (ÁKD 43);
      - a katekézisben szó van minden hitigazságról, de nincs minden kifejtve.
    - A fontosabb hitformulák, bibliai és liturgikus kifejezések emlékezetbe vésése az elmélyítés céljából.
- *A keresztény életformára nevelni (vö. az egyház 4 alapfunkciója).*
  - imádságra és elmélkedésre, szentségi és liturgikus életre;
  - békére és igazságosságra, erkölcsiségre nevelés;
  - szociális és politikai szerepvállalásra nevelés, stb. (pl. ÁKD 22-31; CT 19-24; KÁD 80-86).

A konkrét kateketikai gyakorlat szempontjai:

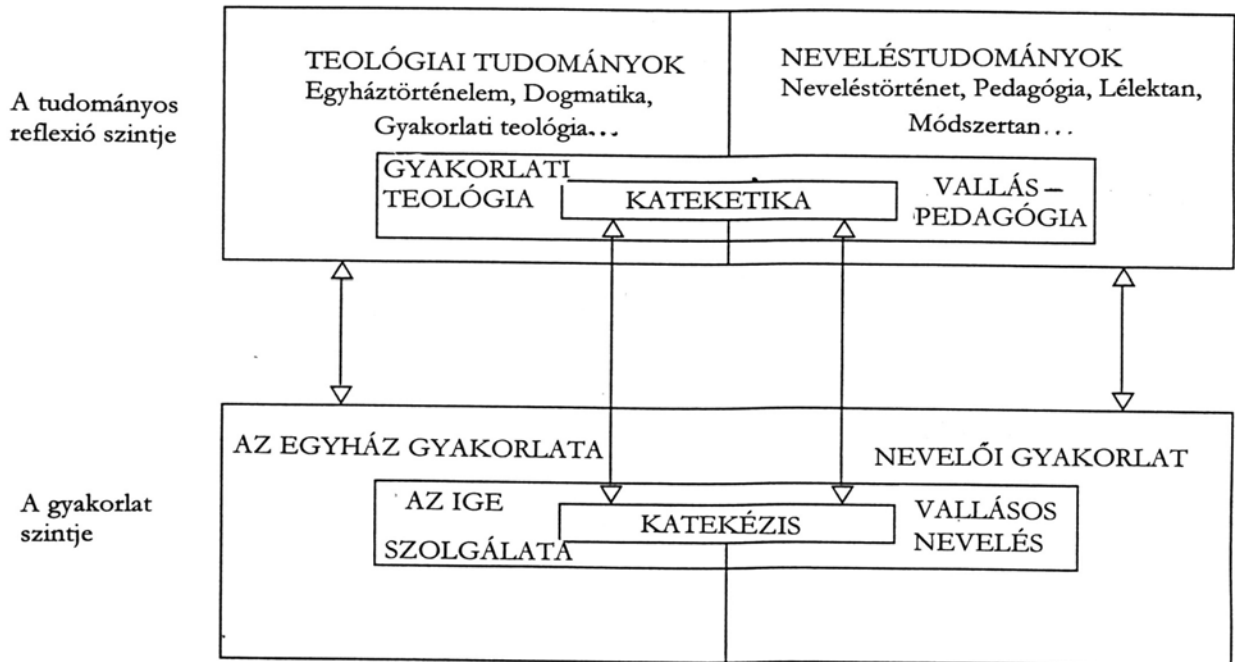
- a) A hitbeli tökéletesedés párhuzamosan fut az emberi tökéletesedéssel;
⇒ a hitoktató egyúttal pedagógus is: az alapvető emberi erények, képességek kibontakoztatása (pl. kommunikációs készség, közösségi érzés, szolidaritás, felelősségvállalás, önzetlenség, stb.) része a kateketikai szolgálatnak.
- b) Az érett hit folyamatosan megvalósítandó végső cél, tehát életünk végéig tart.
- c) A katekézis végső céljának tudatában lehet megítélni az út helyességét.
- d) Vallási tapasztalat nélkül nem lehet előmozdítani a hitnek mint alapmagatartásnak kibontakozását, érését.
- e) Figyelemmel kell lenni a hit 3 dimenziójának arányos fejlődésére.
- f) A résztvevők állapota és körülményeinek (kulturális és családi környezet, életkor, nem, személyes kapcsolatok, stb.) figyelembevétele már a tervezés során.

4. A katekézis viszonya a teológiához, a szocializációhoz, a kultúrához, és a vallásossághoz

Katekézis és teológia

- évszázadokig a teológiának alárendeltje, teológiai szintézis átadása;
- egység a különbözőségben: mind a teológiai reflexiónak, mind a katekézisnek meg van a helye az egyház „martyria” funkciójában;

KATEKÉZIS ÉS KATEKETIKA A TEOLÓGIAI ÉS PEDAGÓGIAI TUDOMÁNYOKKAL VALÓ VISZONYÁBAN

⇒ a katekézis több, mint a hitigazságok átadása

Katekézis és szocializáció

- ~ saját értékek, viselkedési normák egyrészt tudatos, másrészt automatikus közvetítése és bensővé tétele az egyén számára (elvek, értékek, normák, előítéletek, szokások, stb.)
- ~s csatornák: iskola, tömegtájékoztatási eszközök – ?!ideológiai nevelés!?
- ⇒ veszélyes, ha a katekézis (szocializációs szerepe miatt) manipulációs eszközzé silányul

A keresztény hit és kultúra

~ a ts.-i felépítmény egyike (a történelem során alakult ki), amelyek egy közösség hagyományait, cselekvési módjait, intézményeit, stb. foglalja magában.

- A keresztény hit nem azonos egyetlen meghatározott kultúrával sem; függetlensége miatt lehetséges, hogy bármelyikben „megtestesüljön” (vö. GS 58, EN 20);
- Szükségszerűen inkarnálódik az adott kultúrában (elvont formában nem létezik);
- Prófétai szerepe van bármely kultúrában (vö. EN 19);

- A különböző kultúrák újraértelmezik és újrafogalmazzák a hitet ⇒ a keresztény hit is gazdagodhat a kétféle kultúrák értékeivel.

Az elkülönülés drámája abból adódik, hogy a ker. hit egy sajátos kultúrához kötődött (Ny-Eu, és annak középkori megnyilvánulási formájához).

⇒ missziós területek egyházaiban inkulturációs nehézségek

⇒ régi, ker. hagyományú országokban a korábbi megfogalmazási módok és kifejezési formák kiüresedtek.

Tehát a hatékony evangelizáció érdekében nyitott, globális és mély párbeszéd szükséges!

- a katekézisben csak azok vállaljanak szerepet, akik ismerik az adott kultúrát;
- az evangélium fényében neveljenek kritikus szemléletre az adott kultúra értékrendjével szemben;
- a kialakítandó új kifejezési formák ne csonkítsák meg a krisztusi üzenetet.

Katekézis és a vallási megnyilvánulások

~ a vallási tapasztalat az adott kultúrára jellemző kifejezési formáinak összessége (hiedelmek, hagyományok, kétféle rítusok, gesztusok, szimbolikus cselekedetek, stb.)

Kapcsolat a keresztény hit és általában a vallási megnyilvánulások között:

1. *Kontinuitás elve:*

A hittapasztalat szükségszerűen kifejezést nyer (Szentírás, szent hagyomány, liturgia, stb.).

Az „élet liturgiája”, amely a mindennapokban fejeződik ki mint „lelki áldozat”: testvéri szeretet, kiengesztelődés, elkötelezettség (Róm 12,1; 1Pét 2,5; LG 34)

2. *Diszkontinuitás elve:*

A keresztény hit töltsön be kritikai szerepet a vallásos megnyilvánulásokkal szemben (mind tartalmi, mind rituális részére vonatkozóan).

A kinyilatkoztatás szellemével öférhetetlenek azok a felfogások, melyek szerint a vallás:

- elidegeníti az embert önmagától, akadályozza kibontakozását;
- megmagyaráz minden kérdést, amely az evilági dolgokra vonatkozik;
- bizonyos politikai, gazdasági, vagy szociális ideológiákat alátámaszt és törvényesít;
- lehetővé teszi az ember számára, hogy Istenre vmilyen hatást gyakoroljon, vagy manipulálja Őt (mágia).

3. *Transzcendencia elve:*

A JKr.-ban kapott kinyilatkoztatás messze felülmúlja az ember vallási jellegű várakozásait

A kinyilatkoztatás alapjaiban újíttja meg és gazdagítja az Istenről, emberről, életről és halálról, szenvedésről, történelemről, stb. való elképzeléseket.

Következmények a katekézis felelősei számára:

⇒ nem csupán vallási szocializáció, hanem a vallási hagyományban fellelhető értékek bensővé tétele (kritikai érzék fejlesztése).

⇒ a nem keresztény vallásokban fellelhető értékek az Evangélium befogadására készítik elő (vö. LG 16; AG 11), tehát kölcsönös gazdagodás-gazdagítás készsége!

⇒ a népi vallásosság hiteles elemeinek átvétele, árnyoldalainak kiszűrése.

A KATEKÉZIS ÉS AZ EGYHÁZ KAPCSOLATA

A KATEKÉZIS ÉS AZ EGYHÁZ EGYMÁSRAUTALTSÁGA

E két valóság kölcsönösen „teremti” egymást.

Minden egyházzal vallott felfogás magában foglal egy bizonyos kateketikai koncepciót.

1. Az egyház végzi a katekézist, a katekézis építi az egyházat

Az egyház:

a kateketikai tevékenység elsődleges alanya (aki végzi),

és természetes közege (ahol történik) a keresztény közösség egésze (vö. CT 16):

- elsősorban a tagok szeretetközössége,
- másodsorban a kifejezett, szoros értelemben vett katekézis által.

A katekézis:

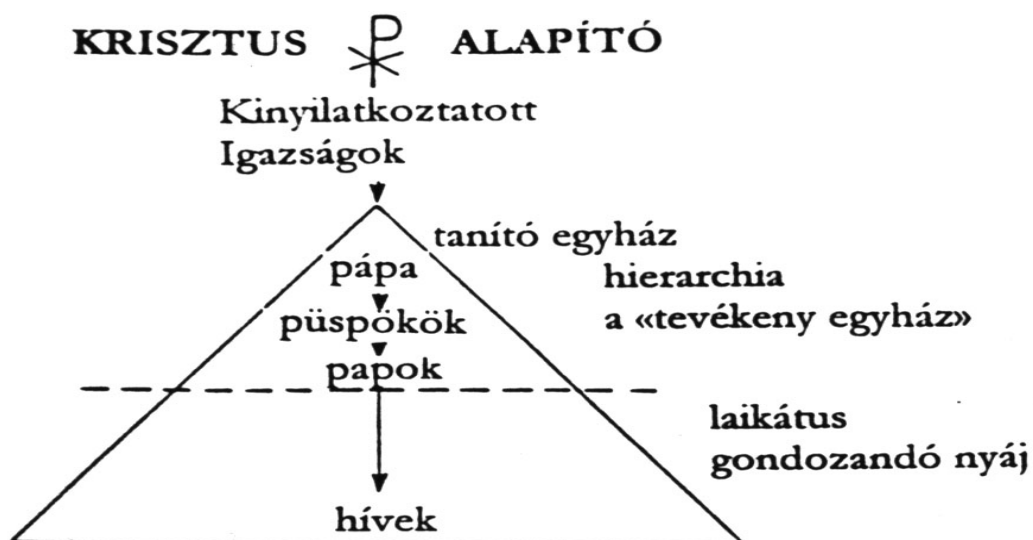
- a) az egyház mint közösség megtapasztalásának helye
- b) az egyház megújulásának egyik alapvető tényezője
- c) az evangélium szellemében megújult, hiteles, vonzó és meggyőző egyházképet adjon.

2. Egyházmodellek és kateketikai koncepciók

Hierarchikus egyházmodell („zsinat előtti”, „piramisszerű”)

Ekkleziológia jegyek:

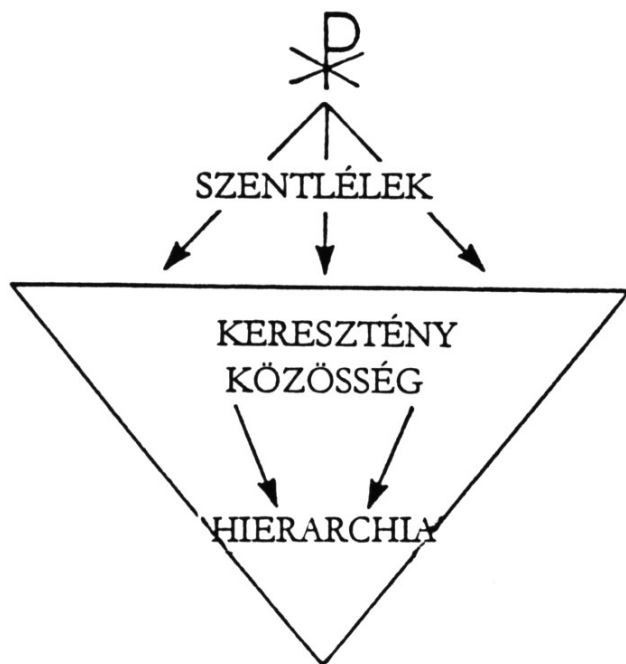
- függőleges irányú hierarchikus tagolás
- két, jól elkülöníthető részre oszlik: „egyházi személyek” és „laikusok”
- a laikusok a tanítás és a gondozás tárgyai, közreműködésük a végrehajtásra szűkül, nem hagy helyet a nem felszenteléshez kötött karizmáknak és szolgálatoknak.

Kateketikai koncepció:

- hitigazságok közvetítése, megtanítása az egyirányú kommunikáció elve szerint,
- világiak szerepe helyettesítő vagy végrehajtó jellegű,
- tartalmi és módszertani egyformaság jellemzi, kevés hely jut:
  - a kreativitásnak,
  - a résztvevők egyedi sajátosságai elismerésének és figyelembevételének.

„Intézmény-ellenes” egyházmodell

Ekkleziológiai jegyek:

- a keresztény nép közvetlen kapcsolatban áll a kinyilatkoztatás forrásaival (a hierarchia szerepe háttérbe szorul),
  - a papság irányító és a kinyilatkoztatást értelmező szerepe lecsökken.
  - a személyes és közösségi karizmák jelentősége aránytalanul megnő az intézményes jelleg rovására.
- ⇒ *Kateketikai koncepció:*
- a keresztény nép a Szentírás értelmezésében függetlenséget és önállóságot élvez a tanító pappal szemben,
  - nincs szükség a fölszentelt szolgálattevők közvetítő szerepére.

A krisztusi Örömhír újraértelmezője és újrafogalmazója a keresztény közösség egésze.

„Közösség és szolgálat” modellje

Ekkleziológiai jegyek:

- Keresztségéből fakadóan minden krisztushívő
  - prófétai szerepet kap,
  - felelősség Kr. titokzatos Testének építésében,
  - maga Kr. Szentlelke által ébreszti a szolgálatokat és karizmákat,
- Karizma: a Szentlélek ajándéka az Egyház szolgálatára és építésére.
- Mint „az üdvösség egyetemes szentsége”, alapvető feladata, hogy a világban IO-nak megvalósításán munkálkodjon.
- Helyi egyházak közösségéből felépülő Egyház (felekezeten felüli, és azok közötti ökumenikus egység, tiszteletben tartva és értékesítve az egyes egyházakban fellelhető értékeket).

⇒ *Kateketikai koncepció:*

- Érett hitre vezetni az egyént, és növelni a hitet a közösségben is,
- A keresztény közösség egésze részt vesz, ki-ki a maga életállapotának, szolgálatának és karizmájának megfelelően;
- ⇒ nincs egyedüli kateketikai módszer
  - lelkipásztor,
  - szerzetes,
  - szülő,
  - világi katekéta,
  - csoportok,
  - lelkiségi mozgalmak.

A KATEKÉZIS VÉGZŐI ÉS FELELŐSEI

„A katekézis helye vagyis természetes közege a keresztény közösség. A katekézis nem pusztán egyéni feladat, hanem a keresztény közösség keretein belül valósul meg.” (PSz77 13)

- A hiteles hithirdetésnek hiteles evangéliumi élet az alapja.
- Az ősegyházhoz hasonlóan ma is sokféle karizma adatik, hogy a változatos helyzeteknek és igényeknek megfelelően evangelizálhassunk.
- A katekézis ne korlátozódjék egy szűk területre, szolgálatra, életkorra, és pusztán néhány feladatkörre.

A felszentelt személyek Kr. mint az E. fejének vezetői feladatából részesednek,

⇒ a meglévő szolgálatok és karizmák koordinálása, igazgatása az adott közösségen belül, és hűen az egész Egyház közösségéhez és a kinyilatkoztatáshoz.

A püspökök mint a „hit mesterei” (vö. EN 68) a katekézis legelső felelősei (vö. CT 63). Feladatuk egyhm.-ben megszervezni, igazgatni, ellenőrizni

megfelelő kreativitás és mozgástér biztosítása (vö. PSz77 14; CT 63).

A papok mint a „hit nevelői” (PO 6) rendszeres katekézissel segíteni, hogy ki-ki saját környezetében és családjában hirdesse az Evangéliumot.

A **katekéták** feladatköre függ az igényektől és a megbízatástól (pl. előkészítés a beavató szentségek vételére, érett hitre nevelnek, közösségeket vezetnek)

A **családon belüli** katekézis megelőz és megalapoz minden egyéb formát (vö. CT 68)

A katekézis felelősei segítsék őket a szülőket az erre való felkészülésben.

Jellemzői:

- i. keresztény életmód tanúságtétele (↔ hitigazságok szóbeli tanítása)
- ii. alkalmi (↔ szisztematikus)
- iii. folyamatos (↔ bizonyos időszakokhoz kötött)

Kböző mozzanatok:

- a. hitről való tanúságtétel a mindennapi életben;
- b. az élet eseményeinek hitből fakadó, keresztény értelmezése;
- c. felkészülés a szentségek vételére;
- d. erkölcsi nevelés;
- e. imádságra nevelés.

A **szereztesek** elsősorban életformájukkal hirdetik a krisztusi élet eszkatológikus beteljesedését.

A HITELESSÉG KRITÉRIUMAI

A „hierarchikus egyházmodell” szerint egyetlen szempont a hűség a Tanítóhivatalhoz.

Az „intézmény-ellenes” egyházmodell szerint a közösségi ill. többségi egyetértés.

A „közösség és szolgálat” kritériumai:

1. hűség *Krisztushoz* (Szentírás és hagyomány):
  - tisztaság és integritás,
  - belső átalakító erő,
  - önzetlenül és határozottan hirdeti
2. hűség a *Szentlélek* megújító frissességéhez
  - IO-nak megvalósulását bontakoztatja (nem öncélú)
  - Egyház épülését szolgálja
  - Megtermi a Lélek gyümölcseit (vö. Gal 5,22)
3. hűség az egyházhoz (*katolicitás* kritériuma):
  - közös felelősségvállalás
  - Tanítóhivatalhoz való hűség
  - hitvallás
4. *hitelessége* a koinóniában és diakóniában lesz megtapasztalható.
5. *hűség* a konkrét ember állapotához (vö. ÁKD 34)
(hitbeli, kulturális állapota, kérdései, gondolkodásmódja, értékrendszere)

A KATEKÉZIS ÖKUMENIKUS ALAPELVEI

- ❖ Ismerjék a nem-katolikus felekezetek tanítása főbb elemeit, egyházi szervezetüket (vö. ÁKD 27; CT 32);
- ❖ A katolikus tanítás bemutatásában kerülni kell minden olyan beszédmódot, amely sértheti a nem-katolikusokat (vö. LG 67);
- ❖ Felül kell vizsgálni a katolikus tanítás bemutatásának módját, nyelvezetét, hogy hitünk egyértelmű és világos legyen a nem-katolikus hívők előtt is (vö. UR 11);
- ❖ Figyelembe kell venni a „hitigazságok hierarchiáját” (vö. ÁKD 27):
  - hangsúlyozva krisztusi üzenet magvát,
  - különbséget téve a lényeges és periférikus tanítások között.
- ❖ Helytelen volna csak a felekezetek közös hittartalmára redukálni a tanítást; inkább a vallási pluralizmus tiszteletben tartásával a sajátos vonások kiemelése:
  - ⇒ kölcsönös gazdagodás
  - ⇒ mások hitének ismerete a saját hitem mind jobb megismerésére ösztönöz (vö. ÁKD 27; CT 32).
- ❖ Kezdeményezni és szorgalmazni a más felekezetűekkel való közös tevékenységet:
  - imádság
  - biblia-tanulmányozás
  - szociális tevékenység
  - konkrét elköteleződés a békéért

A KATEKÉZIS KAPCSOLATA A DIAKÓNIÁVAL

Két ellenkező véleménnyel találkozhatunk:

1. Két különálló terület, amelyek egymástól függetlenül léteznek, bármilyen kapcsolat, függés, vagy együttműködés nélkül. Háttér: az evangélium hirdetése független a szociális, politikai elköteleződéstől.
2. A katekézis alapvető feladata az egyház hitelességének megteremtése a szociális felelősségvállaláson keresztül. Tehát e két terület nagyjából átfedi egymást.

Értékelés: Ez utóbbi is egyoldalú, mivel leszűkül a pusztán a szociális felelősségvállalásra való nevelésre, és elveszti transzcendens vonatkozását.

Az egyház szolgáló közösség: a diakónia a közösség egészének és az egyes keresztényeknek alapvető feladatai közé tartozik.

A katekézisnek jelentős szerepe van a diakóniára való nevelésben, de nem szorítkozhat kizárólag erre a területre.

A DIAKÓNIA FELADATKÖRE

A szeretetgyakorlat az egyház hagyományában

- Az anyagi javak megosztása: szervezett szeretetszolgálat a szegények számára, szolidaritás a különböző egyházközösségek között.
- Az egyéni szeretetszolgálat gyakorlása: böjt, imádság, alázat.
- Az „irgalmasság cselekedeteinek” gyakorlása.
- Nevelésre alakult intézmények alapítása.

Jellemző jegyek:

- o A strukturális okok javításával, vagy felszámolásával nem törődtek;
- o Eszközök más célok elérésére (térítés, pasztoráció);
- o Az egyházi intézmények helyettesítették a nem meglévő civil intézményeket;
- o A diakónia gyakorlása gyakran az adott politikai rendszerrel való szembenállást is jelentett.

A diakónia mai felfogása

- ❖ A ts.-i viszonyok világméretű átalakulása,
- ❖ Az egyház szociális tanításának fejlődése,
- ❖ Teológiai reflexió:
  - Az emberi történelem egyúttal üdvösségtörténet (⇒ önmagunk és mások üdvösségének munkálása)
  - Az üdvösség új koncepciója (⇒ a teljes ember felszabadítása)
  - Szakítás a hagyományos dualista felfogással: „lelki” és világi” tennivalók, a szent és a profán, az egyház és a világ éles elhatárolása.

⇒ a ~ hatásköre és horizontja kibővül:

- ✓ Az ember személyisége egészének kibontakozását szolgálja;
- ✓ Az egész ts. – család, szociális, kulturális, politikai, nemzetközi szinten – IO mintájára történő átalakítása.

Az egyház evangelizációja számára az igazságtalanság minden formája komoly kihívás, amellyel szemben nem maradhat közömbös.

Az egyház *minden emberért* felelősnek érzi magát, megkülönböztetés nélkül.

Az egyház ts-formáló prófétai küldetésének betöltése során tiszteletben tartja a világi intézmények autonómiáját. (Vö. *Igazságosabb és testvéribb világot!*, Bp. 1996.)

A KATEKÉZIS DIAKONÁLIS DIMENZIÓJA

- ts.-i szerepvállalásra való motiváció, felelősség és hivatások ébresztése;
- kritikai érzék nevelése;
- keresztény kritériumok biztosítása;

„Az evangelizálásnak üzenete van a ts. és a nemzetközi kapcsolatok számára, főlemeli szavát a béke, az igazságosság és a fejlődés érdekében, főként pedig az emberi szabadság érdekében.” (EN 29)

Konkrét témák (főleg fiatalok és felnőttek katekézisében):

- népek közti béke és egyetértés szolgálata;
- a munkakörülmények emberibbé tétele;
- az emberiség legalapvetőbb szükségletei kielégítésének problémája;
- politikai felelősségvállalás;
- az emberi élet védelme;
- természet- és környezetvédelem;
- szociális és gazdasági kérdések;
- emberek hátrányos megkülönböztetésének kféle formái, stb.

„A katekézisnek gondoskodnia kell arról, hogy miközben a hitet tanítja és a hitre nevel, világosan feltárjon bizonyos dolgokat, mégpedig a hittel való összefüggéseikben. Ilyen pl. az ember törekvése a teljes szabadság megszerzésére, a testvéribb és szorosabb kapcsolatokban élő ts. kialakítása, és a békéért való erőfeszítések.” (CT 29)

- az egyházi közösségeknek meg kell szervezniük a diakóniával kapcsolatos kezdeményezéseket, tevékenységeket (vö. kateketikai terv) – figyelembe véve az adott körülményeket és személyeket:
  - adott ts.-i helyzet felmérése,
  - a helyzet okkereső értelmezése az evangéliumi értékek fényében,
  - a negatív jelenségek kritikája,
  - konkrét célokat tartalmazó terv kidolgozása,
  - a megvalósítás személyi és anyagi feltételeinek biztosítása.

Politikai tevékenység és a mai gondolkodásmód

Sajátos értelemben a politika = „a közjó munkálása a hatalom gyakorlásán keresztül (pártok, kormány, parlament, adminisztratív és irányító szervezetek).

A politikai tevékenység – tágan értelmezve–: a közjó munkálása pl. törvénykezés, a végrehajtás, a nevelés, a kulturális tevékenység, a szociális szolgálat, a pasztorális gyakorlat keretében valósul meg.

- ⇒ nem lehet beszélni „politikai semlegességről”
- ⇒ a politika olyan „profánnak mondott autonóm terület, a maga törvényeivel
- ⇒ feszültségek, konfliktusok, hatalommal való (vissza)élés

Keresztény hit és politikai választás

A helyes politikai döntések teológiailag azért fontosak, mert az üdvösség útja az emberi haladás és kibontakozás konkrét történelmi eseményeivel állnak összefüggésben.

A politikai állásfoglalás keresztény alapelvei:

- szegények és gyengék tisztelete és védelme
  - az idegenek védelme
  - a vagyonon alapuló uralom elítélése
  - a totalitárius rendszerek elvetése
  - óvatos magatartás a gazdagsággal szemben.
- ⇒ A konkrét politikai gyakorlattal szemben lényeges kritikai szerepünk van!
- ⇒ Politikai elképzeléseiket és állásfoglalásunkat evangéliumi kritériumok szerint ismételten vizsgáljuk felül!
- ⇒ A felelős döntést előzze meg minél kimerítőbb tájékozódás!

Keresztény közösség és politikai tevékenység

A politikai elköteleződést tudatos, módszeres tervezés előzze meg:

1. A konkrét politikai helyzet analízise, az alapstruktúrák felderítése.
2. Értékelés a hit fényében.
3. Az ember méltóságát és kibontakozását akadályozó elemek bátor hangoztatása.
4. Az önkritikai gyakorlása (saját politikai döntések és intézmények).
5. Tevékeny részvétel a politikai élet különböző szintjein (stílus! értékrend képviselése!)

A keresztény közösség (és sajátosan a lelkipásztor) feladata:

- a. Evangéliumi értékek terjesztése, megismertetése
- b. Szociális területet érintő kezdeményezésekben való elköteleződés

Katekézis és politikai tevékenység

- ❖ Bemutatni a krisztusi üzenet azon elemeit, melyek tájékozódni segítenek.
- ❖ A katekézis felelősei: a hitre nevelés ne szolgáljon semmiféle politikai pártérdeket!

KATEKÉZIS ÉS KOINONIA

A közösség a katekézis természetes közege, és végső soron célja is (vö. 1Ján 1,1).
Csoportok, közösségek egyháziassága? (= hitelesen éli-e az egyházhoz tartozását?)
Bizonyos hagyományos keretek továbbra is ideális közeget biztosítanak-e?

KOMMÚNIÓ ÉS KÖZÖSSÉGEK A MAI EGYHÁZBAN

A közösségi megújulási mozgalom szocio-kulturális gyökerei

- pluralista, szekularizált ts.-i viszonyok, elszemélytelenedés
- hatékonyság, haszonelvű gondolkodásmód háttérbe szorítja az emberi kapcsolatokat

egyesület	közösség
a tagok egy közös cél elérésére társulatba szerveződnek ⇒ a személy háttérbe szorul	A feladathoz és teljesítményhez képest a baráti, testvéri kapcsolatok állnak előtérben

A közösségi megújulás teológiai és lelkipásztori alapjai

Az egyház alapvetően közösség, és mindaz, amit tesz, közösségként kell tennie.

⇒ az intézményes rendszer szerepe ennek biztosítása

lp.-i tevékenység központi feladata új közösségek létrehozása, és a meglévők erősítése.

A közösségi megújulás jelenlegi irányvonala az egyházban (LG 26-28)

1. keresztény felekezetek közti ökumenikus egységtörekvés.
2. katolikus egyházon belüli decentralizálás
  - a. helyi egyházak önállóságának növelése,
  - b. egyhm.-ék
  - c. plébániák aktivizálása (közösségek közössége)

A hiteles egyházi közösség kritériumai

- Egyháziasság szempontjai:
  - Az evangélium központi szerepe
    - a Kr.-ba vetett hit megélése és megvallása
  - Közösség az egyházzal
    - élő kapcsolatok építése a tágabb egyházi közösségbe
    - testvéri odatartozás, nyitottság
  - Az alapvető egyházi funkciók megélése
    - szolgáló szeretet
    - testvéri közösség élése
    - Isten szavának szolgálata
    - a hit ünneplése
  - A miniszterialitás megélése
    - felszentelt személyek szolgálata,
    - karizmák kibontakoztatása,
    - hivatások, szolgálatok ébresztése, ápolása.
- Az egyházi csoportok „betegségei”, vagyis a közösség éretlenségének jegyei:
  - Elszigetelődés, elzárkózás a tágabb egyházi közösségtől
  - Alapvető egyházi funkciók egyik-másikának elhanyagolása
  - Hibák a szolgálatok összehangolásában
    - Túlzott spontaneitás vagy túlzott tekintély- és vezető-szerep gyakorlása
    - A kommunikáció és közös felelősségvállalás hiánya

A felmerülő *konfliktushelyzetek* megoldása jól tükrözi a közösség érettségi szintjét.

Három alapérték:

- a hit és egységének megőrzése,
- a szeretet szellemének megfelelő állásfoglalás,
- az egyház épülésének, javának szolgálata.

A katekézis kettős célja:

- az egyént érett hitre vezetni,
- érett egyházi közösséget létrehozni.

A KATEKÉZIS KÖZÖSSÉGI DIMENZIÓJA

A közösség jelentősége a katekézisben

❖ A ~ a katekézis nélkülözhetetlen alapfeltétele

„A katekézisnek támaszkodnia kell a keresztény egyházi ~ tanúságtételére, hiszen sokkal hatékonyabban tud beszélni olyan dolgokról, amelyek jelenlevő valóságok a közösség mindennapi életében.” (ÁKD 35)

A hiteles közösség élete a hitről szóló élő tanúságtétel, vagyis maga a katekézis.

A katekéta értelmezi és magyarázza mindazt, amit a keresztény közösség megél és megvall. ⇒ A katekézis tárgya nem lehet más, mint amit megélünk.

A „hittapasztatlat kommunikációja”

A hit, annak közösségi megosztása nélkül, nem fejlődik.

❖ A ~ a katekézis természetes közege, helye (PSZ77 13)

Plébánia, keresztény iskola, lelkeségi mozgalom, kisközösség – közösségi dimenzióval bír.

Egyéni, alkalmi, tömegkommunikációs eszközök általi katekézis annyiban hiteles és hatékony (létfogosultsága van), amennyiben kapcsolatban áll a keresztény közösséggel.

❖ A ~ a katekézis alánya

A keresztény közösség mint „az üdvösség egyetemes szentsége” ⇒ minden tagja felelős.

❖ A ~ végső soron a katekézis címzettje is

Cél: a keresztény közösség hitének kibontása, és ezen belül az egyént érett hitre vezetni.

Közösségi élet ⇒ párbeszéd, tapasztalatcsere kell a kböző korú, eltérő körülmények között élő, más-más érzékenységű emberek között (vö. CT 45).

❖ A ~építés a katekézis végső célja

Az üdvösség = Istennel és embertárssal való harmonikus közösség.

A kböző szintű közösségek szerepe és feladata a katekézisben

Egyházmegye:

- a meglévők szervezése, összefogása,
- az új kezdeményezések életre hívása
- katekéták képzése és továbbképzése
- speciális szakterület feltételeinek, eszközeinek, anyagainak biztosítása

Plébánia:

- konkrét feltételek biztosítása
- hiteles közösségi élet

Kisközösségek:

- ideális közeg (konkrét, személyes)
- vallási szocializáció kedvező feltétele

Szerzetesrendek, lelkeségi csoportok:

- együttműködés és öhangoltság az egyháziasságról szóló tanúságtétel

A közösségi katekézis új arca

Nem elég, hogy közösségben történjen, hanem hogy a *közösség katekézise* legyen.

- a tagok egymást segítik a hit útján
- kölcsönös és hiteles kommunikáció
⇒ csoportdinamikai képzés fontossága!
- a konkrét ember helyzete szerint válasszuk ki a témát és módszert
- az egész közösség aktív részvétele
- a tágabb közösségi élet részét alkotja: pl. szociális elkötelezettség, misszió, ünneplés, stb.
- kreatív formákat ölt

A katekéta

Bár első számú katekéta maga a keresztény közösség, nem közömbös, hogy a katekézist ki és hogyan irányítja.

Jellemvonásai:

- másokat feltétel nélkül elfogadó, nyitott személyiség;
- képes mély, emberi kapcsolatokra;
- vezetői szerepre termett;
- a résztvevők képességeit, értékeit életre kelti.

Feladatai:

- az animátor szerepét tölti be
- nevelői szerepet tölt be
- jól közvetít, és a közvetítést elősegíti:
  - keresztény hagyomány közvetítője a csoport fele
  - a csoport tagjai közötti hittapasztalat-megosztást elősegíti
- személyes életével tesz tanúságot (= életszentségre törekszik)

Az iskola mint a katekézis hagyományos közege
megfelel-e a hiteles közösségi katekézis követelményeinek?

Vallásoktatás – katekézis megkülönböztetése

A különbségtételt történelmi és ts.-i viszonyok megváltozása indokolja.

- Helyzet a múltban
- Az új, problémákkal teli helyzet:
  - világi intézmények autonómiája
  - lelkiismereti szabadság tisztelete
  - demokratikus szellem terjedése
  - szülők és gyerekeik nagy száma, akik távol állnak a hitételtől
  - a zsinat hangsúlyozza az egyházi közösség szerepét
- Az iskolai vallásoktatás pedagógiai megalapozottsága:

Csak az iskola tanítás-tanulás struktúrájával összhangban érdemes végezni!)

  - a keresztény szülők igénye (joguk és akaratuk)
  - függetlenül attól, hogy hívők vagy nem, emberi kibontakozásukhoz szükséges
    - nevelési szempontból:
      - az élet végső értelmére keresi a választ
    - ts-i-kulturális szempontból:
      - a vallások lényegének és megnyilvánulási formáinak ismeretéhez
        - az ismerethiányból félelem fakad, a másság elutasítása
      - európai történelem és művészetek megértéséhez.

⇒ A megfelelően végzett iskolai vallásoktatás céljai szervesen illeszkednek a pluralista, demokratikus társadalom iskolájának alapvető célkitűzései közé.

⇒ meg kell felelnie az iskolai tanítási rendszer, struktúra követelményeinek:

- gondosan kidolgozott tanmenet,
- tudományosan megalapozott előadás
- beilleszkedik az adott iskola oktatási- nevelési tervébe
- megfelelően képzett tanárok
- Az iskolai vallásoktatás és az egyházi katekézis kiegészítik egymást (vö. KÁD 73-76)
  - alapvető célkitűzés különbözősége
    - más közeg, más a megszólítottak köre
    - ⇒ más-más módszert követ

Az iskolai vallásoktatás megújult arca

❖ Célkitűzései:

- Információt nyújtani a vallásról mint jelenségről (gyökerei, lényege, megnyilvánulási formái)
  - ⇒ vallásos fiatalok tudatosabban vállalják hitüket
  - ⇒ keresők választ kapnak létük alapvető kérdéseire
  - ⇒ nemhívók tudatosítják, felülvizsgálják álláspontjukat
- Fiatalok nevelése
  - azáltal, hogy a létkérdésekkel szembesülnek
  - összhangot teremteni a tudás, a hit, és a kultúra között
  - lehetővé tenni, hogy szabad és érett döntést hozzanak a hitélet terén
- Együttélésre és párbeszédre nevelés

❖ Természete és tartalmi vonatkozásai

- szabad vallási állásfoglalás előmozdítása: nem semleges értekezés a *vallásról*
- kulturális szempontból mutatja be: konkrét történelmi megnyilvánulási formái (pl. eredete, gyökerei, szent iratai, tanításának lényege, a vallási közösség története, istentisztelete, művészete, stb.)

❖ A katolikus iskolán belül a katekézis és a vallásoktatás viszonya

Nem csupán tantárgy, közös imádságok, liturgikus események, hanem az egész nevelői testület elkötelezettsége a keresztény szellemű nevelés mellett.

1. ami az iskola

2. amit tesz és tanít az iskola

Feladat: hiteles egyházi katekézisben részesítsék a diákokat (hitük érését és az adott kultúrát összhangba hozzák)

Hiányosságok: diákok, szülők, tanárok éretlen hite ⇒ vallásoktatás és katekézis

Vallásoktatás célja itt is: informálás, formálás, együttélésre való nevelés.

Összegezve: mindkettő a *martyria* egyházi feladatkör részét képezi

Iskolai vallásoktatás keretében nagyszámú gyermek és fiatal érhető el

Cél: tudatos vallási állásfoglalásra késztet (= preevangelizáció!)

a kifejezett katekézis ezt folytatja és elmélyíti

Ha nem volna ill. ahol nincs iskolai vallásismeret-oktatás, ott az egyházi katekézisnek kell azzal is foglalkozni.

KATEKÉZIS ÉS LITURGIA

A KATEKÉZIS ÉS A LITURGIA KAPCSOLATÁNAK PROBLÉMÁS VONATKOZÁSAI

Liturgikusok panaszai:

- elhanyagolják a liturgikus életre nevelést
- hangsúly van az antropológiai dimenzió (mindennapi élet hittapasztalata) és a szociális-karitatív felelősségvállaláson, de elhanyagolják liturgikus élményt
- a liturgikus cselekményeket csak hitoktatási céllal használják

Kateketikai részről problémák:

- mintha Kr. szabadító jelenlétének ez volna a kizárólagos helye
  - mintha a liturgia volna a katekézis forrása és célja; az egyetlen igazi katekézis, amit a ppa vagy pap a liturgikus keretek között a szent szövegeket magyarázza
- Tény, hogy a liturgia a ker. élet elsődleges forrása (SC 14), folyamatos katekézis, de
- figyelmen kívül hagyják a legalapvetőbb kateketikai körülményeket:
    - szocio-kulturális adottságok
    - résztvevők, kora, képzettsége, lélektani sajátosságai
    - hatékony kommunikáció törvényei
  - szentségek vételére való felkészítés (nem egyértelmű szándék, hiányos ismeretek, mágikus elképzelések)

A LITURGIA AZ EGYHÁZ ÉLETÉBEN

A Zsinat felfogása

Szakít: a korábbi formális szertartásossággal, individualizmussal, klérusközpontúsággal.

Kellő súlyt ad (vö. SC 7):

- üdvtörténeti jelleg
- krisztusközpontúság
- kommunió-egyház
- eszkatológikus jelleg

„a liturgikus ünneplés egyedülállóan szent cselekmény” (SC 7)

„az a csúcs, amelyre az egész egyház tevékenysége irányul; ugyanakkor az a forrás is, amelyből fakad minden ereje” (SC 10)

mindemellett:

„a szent liturgiában nem merül ki az egyház tevékenysége” (SC 9)

A liturgia Isten szavának és a közösség hitének találkozási helye

Isten szava ⇒ felfogják, értelmezik ⇒ megfogalmazzák

a megfogalmazás szavak mellett szimbólumokban, jelekben, gesztusokban fejeződik ki az örömhírt, az emlékezést ígéretet, buzdítást szükséges értelmezni és kifejtteni (vö. minden szentség jelek és szavak együttese)

Másrészt:

- ✓ a liturgia emberi válasz Isten szavára
- ✓ a hit kifejeződése
- ✓ a hitben válik találkozássá és párbeszéddé

A liturgia és az egyház szentségi jellege

Az egyház életének minden mozzanata (igehirdetés, tanúságtétel, szeretetszolgálat, közösségi élet) szentségi jellegű = az eljövendő IO csírája, jele és megvalósítója.

A liturgia az E életében megnyilvánuló „IO-hirdetés” konkrét megünneplése és kifejezése, ugyanakkor a mindenütt tevékeny isteni szeretetnek a hirdetése, kinyilvánítása, ünneplése.

Az élet liturgiája

JKr papi mivolta (vö. Zsid) nem helyhez, templomhoz kötött kultikus cselekmény végzése, hanem élet minden mozzanata az Atya megdicsőítése.

⇒ a keresztény kultusz az élet felajánlása mint lelki áldozat (vö. Róm 12,1-2).

A keresztény szertartás előfeltétele, hogy a résztvevők személyesen éljék az „élet liturgiáját”, különben üres rítus.

A LITURGIA KATEKETIKAI VONATKOZÁSAI

Egység a liturgia, a hitbéli előrehaladás és a keresztény élet között

Az apostoli kor közösségeiben elválaszthatatlanul ötfüggték:

- Isten szavának hallgatása
- ~ megvallása
- tanúságtétel
- ünneplés

⇒ kateketikai gyakorlat segítse elő, hogy a ker. élet minden ötevéője szoros ötfüggtésben jelen legyen a keresztények életében.

Cél: Hit mint alapmagatartás kibontása,

⇒ a szentségek vételére való felkészítés a hit elmélyítésének, mint célnak rendelődik alá (korhatárok megállapítása).

A mélyen átélt liturgia csak mély hitből, igazi hittapasztalatból fakadhat.

Csak olyan liturgikus részvételt szabad és érdemes előmozdítani, amely hitből fakad, és a hit elmélyítését szolgálja.

A liturgia kateketikai dimenziója

Folyamatos katekézisnek is nevezhető (vö. SC 33):

- A liturgiában a biblikus, az egyházi és a mai kor hívő emberének hittapasztalatát kifejező három nyelvezet találkozik.
- Az igeliturgia – mint Isten és népe közötti párbeszéd kiemelt helye – a hit mint alapmagatartás kifejeződésének a tere (az Ige hallgatása, a dicséret, a hálaadás, a hitvallás, a hallottak bensővé tétele).
- A homília Isten szavának hirdetése és aktualizálása.
- A liturgikus cselekmények központi imádságai egyes hitigazságokat kifejtő szintézisek.
- A bevezető szentségek egymásra épülése a hit elmélyítését szolgálja.
- A liturgikus év szakaszai megszabják az egyén és a közösség hite elmélyítésének útját.

⇒ a liturgia az evangelizáció és a katekézis egy jelentős formája.

E kateketikai szerep betöltése nem automatikus:

- figyelembe kell venni a hiteles és hatékony kommunikáció törvényeit,
- liturgián résztvevők felkészültek legyenek
  - hittapasztalat megléte,
  - liturgia nyelvezetének, szimbólumrendszerének ismerete.

A liturgikus katekézis szükségessége

- ❖ szimbólumokkal teli ünneplés ⇒ bevezetés a liturgia különféle kifejezésformáiba
- ❖ üdvtörténet megjelenítése ⇒ bibliai és egyháztörténeti események bemutatása
- ❖ a Kr. által megváltott élet ünneplése ⇒ megújult életre nevelni: szeretetteljes elfogadás, hálaadás, elköteleződés, közösségi élet, felelősségvállalás, stb.

A liturgia mint a katekézis szerves része, és mint viszonyítási pont a katekézis részére

A liturgikus év: lehetőséget és keretet biztosít a hit elmélyítése számára.

A kateketikai gyakorlat előkészíti a híveket:

- a liturgikus év egyes szakaszain való részvételre.
- a szentségek buzgó vételére, amely a hit elmélyülésének egyik kifejeződése, másrészt forrása.

A liturgia a katekézis nélkülözhetetlen viszonyítási pontja, de nem az egyedüli.

A szimbólum:

- nélkülözhetetlen az emberi lét legmélyebb élményeinek kifejezéséhez.

Az ünnep:

- „kiszakított, félretett idő”, amikor az élet értelmét és értékeit kifejezésre juttatjuk
- közösségi odatartozás, élménymegosztás, tapasztalatcsere
- egy jövődő, megálmodott világ elővételezése

A KATEKÉZIS MÓDSZERTANI VONATKOZÁSAI

A KATEKETIKAI MÓDSZERTANT ÉRINTŐ FŐBB KÉRDÉSEK

Bagatellizálás:

A tartalmi részhez képest jelentéktelenek a módszertani ismeretek:

- kateketikai tevékenység megtervezése
- a tartalmi részek kiválasztása és elrendezése
- a megfelelő nyelvezet (képi, szöveges, szimbolikus) kiválasztása
- különböző technikák kiválasztása

⇒ a katekézis hatékonysága a teológiai tudáson múlik, a tapasztalat majd meghozza a kellő módszertani tudást.

⇒ teológusok állítják össze a katekézis folyamatát (korosztályonkénti lebontást)

Szembeállítás:

A tartalom és a módszer egymással való szembeállítása:

Teológusok és pedagógusok egymást azzal vádolják, hogy egyoldalúak, vagyis nem követik a „hűség Istenhez, hűség az emberhez” (AKD 34; CT 55) elvet (valamelyiket egyoldalúan túlhangsúlyozzák).

A MÓDSZERTANI DIMENZIÓ KÖZPONTI SZEREPE A KATEKÉZISBEN

A „kateketikai módszer” fogalma

1. mint folyamat: megtervezés + megvalósítás, melynek lépései:
  - a) adott helyzet, környezet, résztvevők, gyakorlat megismerése
  - b) a helyzet elemzése és értékelése
  - c) tervezés: célok kitűzése + hozzájuk vezető lépések megnevezése
  - d) megvalósítás
  - e) kiértékelés
2. mint sajátos kateketikai modell
személyi, tartalmi és szervezeti tényezők megjelölése
pl. katekumenátus-módszer, JOC-módszer, stb.
3. mint lépések sorrendje egy tágabb kateketikai program részleges célkitűzéseinek eléréséhez
pl. müncheni módszer, biblikus, liturgikus módszerek sokasága
4. mint bizonyos eszközök vagy technikák alkalmazása
pl. audiovizuális eszközök

A katekézis módszertani jellege

A katekézis = bevezetés a keresztény életformába
(nevelés, kommunikáció, tanítás és gyakorlás)

⇒ Pedagógiai, didaktikai kérdés: Hogyan kommunikáljuk a hittapasztalatot hatékonyan?

A tartalmi hűség és a helyes pedagógiai elvek alkalmazása ugyanannak a tevékenységnek két oldala (vö. CT 55).

1. A módszernek része a tartalom kiválasztása
2. A tartalom sincsen módszer nélkül (vö. Isten szava mindig egy adott történelmi korhoz kötött kultúra keretei között szól az emberhez
⇒ a közlés módja része a tartalomnak)

A megfelelő kateketikai módszer a legjobb garancia a tartalmi hűségre.

MILYEN MÓDSZERT ALKALMAZZUNK A KATEKÉZISBEN?

A módszertan nem az elméleti felismerések közvetlen alkalmazása,
hanem a konkrét gyakorlatra történő reflexió.

A kateketikai tervezés, programkészítés lépései

Korábban a rendező elv az „elmagyarázandó” szöveg volt.

A modern felfogás a résztvevőkhöz igazodik

1. Helyzetfelmérés

- a) van-e az adott helyen és időben vmilyen formájú katekézis?
- b) milyen szociális, politikai, vallási, kulturális környezetben kívánjuk elkezdni?
- c) résztvevők életkora, igényeik, problémáik, elvárásaik?

2. A helyzet értelmezése

- a) a helyzet, a gyakorlat, a problémák okait keressük
- b) ha nincs, akkor milyen nehézségre számíthatunk?
- c) melyek a pozitívumai a meglévő gyakorlatnak?
- d) Mit kellene változtatni?

3. Tervezés: a célok legyenek

- a) reálisak, megvalósíthatók
- b) egymáshoz kapcsolódók

távlati – köztes – közvetlen célok elkülönítve

- tartalmi részek kiválasztása
- tapasztalatot nyújtó tevékenységek kiválasztása
- köztes célhoz tartozó elemek örendezése
- a foglalkozások helye, ideje
- technikai eszközök, segédeszközök, anyagok

4. Végrehajtás

5. Kiértékelés

célja a hatékonyság növelése

6. Újratervezés

a kiértékelés eredményeit felhasználva módosítani az eredeti tervet, hogy a megújult tervet megvalósítsuk, majd kiértékeljük és ismét javítsuk...

Az átfogó kateketikai modell kiválasztása

A modell kiválasztása a tervezés fázisába tartozik.

Más-más hangsúllyal, de mindhármát foglalja magába:

- ✓ tanítás, vagyis intellektuális képzés
- ✓ keresztény szellemű nevelés
- ✓ keresztény életmódba történő bevezetés

A kateketikai foglalkozás egymást követő elemeinek kiválasztása

Az egyes foglalkozásokon különféle tevékenységek követik egymást, melyek megtervezése a legszorosabb értelemben módszertani lépés.

A foglalkozás elemei négy átfogó területbe tartoznak, a sorrend ezek gondosan kiválasztott kombinációja:

1. *információközlés és –csere* (pl. igehirdetés, történet elmondása, - eljátszása, előadás, magyarázat, reflexió, vita, kutatás, stb.)
2. *személyes kapcsolatok ápolása* (pl. élmény- és tapasztalatcsere, baráti kapcsolatok megélése, közösségi együttlét, stb.)
3. *feladatvállalás* (pl. elköteleződés, szociális tevékenység, karitatív munka felvállalása, stb.)
4. *ünneplés* (pl. ünnepek szervezése, imádság, szemlélődés, játék, tánc, ének, stb.)

E négy terület megfelel az E. alapvető négy funkciójának

⇒ ne hanyagoljuk el egyiket sem!

Technikák, eszközök, anyagok, segédanyagok a katekézisben

Kommunikációs *technikák* (pl. előadás, beszélgetés, vitafórum, interjú, szerepjáték, stb.)

Kommunikációs *eszközök* (pl. könyv, folyóirat, diakép, diaporáma, film, rajz, grafika, zene, stb.)

Ne önkény vezessen, hanem figyelembe kell venni:

- a katekézis típusa
- a résztvevők kora, érzékenysége, fogékonysága
- kitűzött cél
- rendelkezésre álló eszközök

A *katekizmus* mint a hitigazságok gyűjteménye – hagyományos, ma is lehetséges segédeszköz.

A katekézis forrásai:

- I. *Szentírás* (vö. DV 21; ÁKD 14)
- II. *Egyházi hagyomány* (hitvallások, liturgia, patrisztikus hagyomány, egyháztörténelem eseményei)
- III. *Tanítóhivatal*, amely a kinyilatkoztatást igyekszik értelmezni az adott kor felmerülő problémáinak megfelelően.
- IV. *Az élet*: a hívők élete a megélt hit.

Milyen módszert alkalmazunk a mai kor katekézisében?

A megújult kateketikai reflexió eredményei alapján összegyűjthetők azok a módszertani alapelvek, melyeket a leghatékonyabb kateketikai modellek alkalmaznak:

1. *Tapasztalati (vagy élmény) elv*
  - a hittapasztalat életre hívása
  - a hitélmény kifejezésének előmozdítása
  - a saját összevetése a JKr által nekünk adott egyházi hittel
2. *Közösségi elv*
  - az egyház közösségében folyik
3. *Csoport-elv*
  - kiscsoportban válik személyessé és mélyül e hitünk
4. *A nyelvezetek, kifejezés módok sokféleségének elve*
  - elsőbbséget a szimbolikus nyelvezetnek!
5. *Tevékeny részvétel elve*
  - mindenki aktívan részt vesz a maga és mások hitének elmélyítésében
6. *A személy elsőségének elve*
  - „hűség Istenhez – hűség az emberhez” elv figyelembevételével a résztvevőkre való tekintettel választjuk ki a tartalmi részeket
7. *Globalitás elve*
  - neveljen a keresztény élet minden területén (ld. 4 egyházi funkció)

Alapvetően két irányból indulhatunk:

- A) keresztény hagyomány szövegei, kifejezéseiből indulunk az életünk fele
- B) emberi problémákat világítunk meg a kinyilatkoztatott tanítással

Két fontos szempont:

1. A biblikus-egyházi dimenzió és az antropológiai dimenzió egymást értelmezze! (vö. KÁD 150-154)
2. A hit értelmi, érzelmi, és cselekvő dimenziója arányosan fejlődjék